Motion

1982/83: 2081

Olle Svensson m. fl.

Utvecklingen av industrin i Södermanlands län, m. m.

Södermanlands län hör till den del av Industrisverige – ofta kallad Bergslagen – som under senare år drabbats av en mycket ogynnsam utveckling beträffande befolkningstillväxt och sysselsättning.

Ser man i ett riksperspektiv noterades under 1982 minskad folkmängd i inte mindre än 17 län. Endast fyra län – Norrbotten, Västernorrland, Värmland och Jönköping – hade en relativt sett större folkmängdsminskning än Södermanland. Sammanfattningsvis kan konstateras att länet på två år har tappat 1 000 personer.

Minskningen i länet var under 1982 dubbelt så stor som under 1981. Ser man till kommunerna finns Oxelösund tillsammans med Kiruna, Hallstahammar och Norberg bland de kommuner, som minskade relativt sett mest i landet eller med mer än 2 %. Folkmängdsminskningen i Eskilstuna har skjutit fart. 1982 förlorade kommunen 585 personer mot 310 året innan. Endast fyra kommuner har förlorat fler invånare än Eskilstuna nämligen Göteborg, Malmö, Borås och Kiruna.

Södermanland är ett i hög grad industrialiserat län. Den höga andelen sysselsatta inom tillverkningsindustrin framgår av uppgiften att 1980 var andelen i länet 31,3 % mot 25,4 % i riket i genomsnitt. Motsvarande siffror för tjänstesektorn var 55,8 % i länet och 62,2 % i riket.

Ser man på förändringar i sysselsättningsutvecklingen finner man att inom jord- och skogsbruk visar den ungefär samma svagt negativa tendens i riket som i länet. Ett glädjeämne är den för länet positiva utvecklingen när det gäller byggnadsindustrin. I sammanhanget bör man dock beakta att branschen är mycket konjunkturkänslig.

Gemensamt för Bergslagen är avindustrialiseringen. Den stora industrisektorn har under perioden 1975–1980 förlorat inte mindre än 5 380 sysselsättningstillfällen. Ännu färskare statistik visar att sedan 1975 har Sörmland berövats en fjärdedel av de industriarbeten som fanns 1975.

Mot denna bakgrund är det inte förvånande att länsarbetsnämnden i sin senaste rapport inte kunnat notera någon ljusning i arbetsmarknadsläget utan betecknat situationen som ytterligt bekymmersam. Behovet av arbetskraft har reducerats ytterligare till en absolut lägsta notering. Arbetslösheten ökade under december med ca 530 personer. Denna ökning berörde främst de arbetslösa som tillhör arbetslöshetskassa och främst byggnadsarbetare, kommunalarbetare, vägarbetare och transportarbetare. Antalet personer som saknar fotfäste på den sörmländska arbetsmarknaden har därför fortsatt att öka och överstiger för första gången 11 000 personer.

Svårigheterna på arbetsmarknaden beror i stor utsträckning på långsiktiga förändringar i konkurrenskraft och struktur hos länets näringsliv. Utöver en ökande konkurrens från utlandet gentemot basnäringarna, som finns rikt företrädda i länet, märks konsekvenserna av en regionalisering av inrikes servicenäringar i fråga om valet av lokaliseringsort – vilket ofta haft till följd nedläggning av verksamhet i vårt län.

Det är ett riksintresse att avindustrialiseringen i hela Bergslagsområdet, till vilket vi räknar de industrialiserade delarna av Södermanland, hejdas. Det är nödvändigt att resurser i fråga om yrkeskunskap och industriell kapacitet inom dessa av de senaste årens industrikris hårt drabbade områden bättre utnyttjas. Det bör tilläggas att berörda kommuner lagt ner betydande ansträngningar personellt och ekonomiskt för att ge god service åt sina invånare. Det vore ett slöseri att inte utnyttja dessa investeringar.

Statens industriverk har i rapporten Var kommer krisen? pekat på behovet av åtgärder för att skapa nya industriarbetsplatser för att ersätta de arbetstillfällen, som gått förlorade och kommer att gå förlorade. Mellan 36 000 och 66 000 arbeten kommer att försvinna i den mellansvenska industrin under 1980-talet. Mot denna bakgrund bör regeringen tillsätta en särskild kommission för att utarbeta ett långsiktigt program för utbyggnad av industrin i Mellansverige. Sörmlands problem bör självklart övervägas i detta sammanhang.

Vi är medvetna om att totalt för riket kan problemen inom industrin inte lösas genom att tillverkningsenheter flyttas mellan olika regioner. Inriktningen måste vara att vidareutveckla varje läns speciella profil och egenskaper.

I särskilda motioner har vi berört den sörmländska stålindustrins problem, ställt krav på energiverkets lokalisering till Nyköping, understrukit behovet av ökad forskning vid Studsvik Energiteknik AB och fäst riksdagens uppmärksamhet vid vissa för Sörmland angelägna trafikpolitiska och utbildningspolitiska frågor.

Allmänt gäller i Sörmlands fall att utveckla och stödja den befintliga företagsamheten och skapa ett ökat inslag av kvalificerad produktion genom att verka för att den rikliga förekomsten av fjärrstyrande koncernföretag expanderar sådan verksamhet i anslutning till deras tillverkningsenheter i länet.

Vi vill gärna peka på att det finns ljusa inslag i den eljest mörka bilden av länets utveckling. Bl. a. har utvecklingsfonden haft en framgångsrik verksamhet. Flera hundra företag har startats och gett ny sysselsättning.

Mot bakgrunden av den besvärliga sysselsättningssituationen i Oxelösund, som vi ovan redogjort för, måste kommunen göra stora ansträngningar för att i någon mån kompensera bortfallet av arbetstillfällen (1 600 jobb har försvunnit under åtta år) och få till stånd ett mer differentierat näringsliv. Ett betydelsefullt instrument i dessa strävanden är Oxelöinvest. Dessa utvecklingsbolag har sedan tillkomsten 1978 aktivt medverkat till ett 120-tal nya

arbetstillfällen. Aktuella projekt och idéer finns inom bl. a. industri, fiskerinäring, fritidsbåtssektorn och energisektorn. För fullföljande av Oxelöinvests verksamhet har Oxelösunds kommun hos regeringen begärt 5 milj. kr. 1983 och 10 milj. kr. 1984/85. I socialdemokratiska motioner har vid flera tillfällen begärts utökade resurser för Oxelöinvest. (Bl. a. framfördes sådana krav i motion av Olof Palme m. fl. (1980/81:1930) med anledning av propositionen om frågor angående stålindustrin.) Vi vill peka på att dessa krav i dag är lika starkt motiverade som tidigare.

Det är också viktigt att det regionala samhällsföretaget i Södermanland – ALEA VERKEN – får ökade resurser. Det finns ca 600 arbetssökande, som i dag inte kan beredas plats, vilket sammanhänger med att ALEA VERKEN har betydligt färre platser än motsvarande verksamhet i Östergötlands, Örebro och Västmanlands län. Det kan tilläggas att verksamhetens relativt sett begränsade omfattning gör att endast 2.2 % av befolkningen kan erhålla en försörjning med hänsyn till handikappet. Riksgenomsnittet är 5.5 %.

Med stöd av denna motivering hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär tillkallande av en särskild kommission med uppgift att utarbeta ett långsiktigt program för industriuppbyggnad i de mellansvenska länen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om hur man skall hejda stagnation och tillbakagång i sysselsättning och befolkningsutveckling i Södermanlands län.

Stockholm den 25 januari 1983

OLLE SVENSSON (s)

MARITA BENGTSSON (s) ANITA PERSSON (s)

MAJ-LIS LÖÖW (s) GÖRAN PERSSON (s)

LARS ANDERSSON (s)